

Serafina.

(Povest. — Piše Basnigoj.)

(Dalje.)

VII.

okaj vode se je vže odteklo v morje, odkar je zapustila Rozalka Reko. Marsikaj se je v tem izpremenilo. Zorica je rastla in cvetela kakor pomladanska cvetlica. Vže so tudi njej potekale urice v prijaznem zavetišču. Treba je bilo tudi misliti, kam se bo poslej obrnila. Ljubila je iskreno Rozalko, kateri je poslala marsikako pismo, ki je bilo kar posuto z izrazi pristrčnega prijateljstva. Ali čeprav je ljubila svojo prijateljico, vender ni čutila v sebi niti moči, niti poklica, da bi tudi sama zapustila svet ter šla za Rozalko. Njej se je pogosto stožilo po kršnem Suhem Selu. Čeprav ni ondi užila ničesar dobrega, čeprav ni poznala ne matere ne očeta, vender jo je vleklo nekaj nazaj v njen rojstni kraj. Gotovo to ni bilo nič drugega, kakor prirojena domovinska ljubezen. Ta stori, da nam je vseč kraj, kjer nam je tekla zibel, da hrepenimo po borni kočici, kjer smo slišali prve glase dobre matere, da s posebnim spoštovanjem mislimo na kraj, kjer nas je učila pobožna babica zaznamovati čelo z znamenjem sv. križa. Lepa in vzvišena je taka domovinska ljubezen; nikdar je ne zatajimo!

V tem ko je Zorica tako procvitala, venil je Gulič od dne do dne. Mnoge skrbi so mu razorale lice, da ni bilo več gladko, kot nekdanj. Delo in trud sta mu upognila krepko telo. Sam je tožil svoji tudi vže priletni oskrbnici v Suhem Selu, da kar nevedé leze v grob. In takrat ga je ona vnovič posvarila in mu svetovala, naj vzame Rozalko za svojo.

Gulič ji ni odgovarjal. Ali treba bi ga ne bilo opominjati. Zakaj pogosto je premišljal sam, kako in kaj bi ukrenil. Prav zato je tudi prišel v Suho Selo, da gre drugi dan na Reko ter se tam zmeni s prednico Terezijo zaradi Rozalke.

Zares je drugi dan proti poludnevu vže zvonil pri vratih Marijinega zavetišča Gulič. Prednica se je zavzela, kaj da je prineslo moža na Reko, ker ga vže davno ni bilo videti.

Gulič ji je povedal precej na široko svoje težave in tako prav po ovinkih še le izrazil svoje mnenje.

Terezija mu sočutno odgovori:

„Žal, da vam ne morem več izročiti Rozalke. Božja volja je bila, da je ne dobite. Zakaj ona je slušala božji glas ter šla v Gradec, da bode usmiljena sestra.“

Zavzel se je Gulič in zelo je bil poparjen, ker mu je izpodletelo, kar je nameraval.

Nekaj časa je mož kar molčal, potem je pa vstal in hoteč oditi dejal:

„Če je pa božja volja tako, da bom popolnoma zapuščen na stara leta, naj pa bom v imenu božjem.“

Tedaj se domisli prednica Zorice. Pokliče Guliča nazaj ter ga vpraša, ali ne bi hotel mesto Rozalke vzeti Zorice. Pove mu, da je pridna, da se posebno rada peča z gospodinjstvom in pa da vedno toži po Suhem Selu.

„Zorica, lejte, lejte, skoro sem pozabil na otroka. Človek ima preveč skrbij, pa ne more vsega pomniti. Čajte, pokažite mi jo. Če je resnica, kar mi pravite, bila bi tudi Zorica zame!“

Hitro pokliče prednica gojenko Zorico. Ko ta čuje, kaj hoče Gulič, zajokala je skoro samega veselja.

„Vidiš, dekle,“ govoril je resno Gulič, „prišel sem, da bi vzel s seboj Rozalko. Ali to je vzel vže Bog in jo namenil za kaj bolj vzvišenega. Sedaj mi sve-tuje čestita gospa prednica, da bi vzel tebe mesto Rozalke. Ali bi šla z menoj v Suho Selo?“

„Hvaležna vam bom, če me vzamete s seboj!“ odgovarja ihteč Zorica.

„Ako boš mož beseda, ne bode ti žal. Vidiš, da se jaz staram. Staremu človeku je treba postrežbe. Ali jaz ne bi mogel trpeti, da mi streže kdo le zaradi dobička. Hočem, da potrpi z menoj iz ljubezni. Zato ga bo Bog poplašal. Kar mu bom jaz zapustil, to ni tolikega pomena. Živel bode lahko in glada mu ne bo trpeti. Mirnim srcem bo tudi dal kaj malega vbogajme, da bodo molili reveži za pokoj moje duše. Ali bi ti upala izpolnjevati vse to, kar zahteva od svoje rejenke sivi Gulič?“

Pri tem je prijel Zorico za roke ter ji pogledal v nedolžne oči, kakor bi hotel sam brati odgovor. Zorica se stisne k prednici in jo milo zaprosi:

„Kaj ne, da bom pridna, ljubezniva in poslušna? Obljubite vi mesto mene!“

Prednica je zares obljubila mesto nje, in Gulič je bil zadovoljen. Pomenili so se tako, da Zorica ostane še do konca šolskega leta v zavetišči, in da jo bodo v tem prav posebno vadili v gospodinjstvu. Potem pa lahko pride takoj h Guliču.

Ta je ves vesel še-le proti večeru zapuščal Reko. Njegova konjiča sta poznala, da je gospodar dobre volje. Zakaj ne jedenkrat ni trenil po njiju z bičem. Zato sta hodila, kakor jima je bilo drago. Sedaj sta šla počasi, sedaj sta zopet zdirjala. Gulič je pa slonel v koleslji, in večkrat so se mu ustnice nabrale na smeh. Gotovo je premišljal, kako bo v bodoče prijetno, ko mu bo stregla roka, katero bode vodila ljubezen in nesebičnost. Tista skrb, ki mu je risala poprej dolgočasno in mrzlo starost, ko bodo mnogi komaj čakali, da ugasne, ali pa se mu dobrikali, da bi prejeli večje deleže, tista skrb je izginila. Čakal je veselejše bodočnosti.

Kako lahkim srcem morajo čakati stariši starosti, če upajo na svoje otroke, da jim bodo trdna opora v bolezni in nadlogi. Ali hkrati pa tudi gorje otroku, ki bi se tako spozabil, da bi ne skrbel za bolne, onemogle stariše z vso ljubeznijo. Kazen četrte božje zapovedi ga mora zadeti: Dolgo ne bode živel in ne bo se mu dobro godilo na zemlji!

VIII.

Vsak človek ima neko skrivno nagnjenje, katero ne miruje, da ne bi razodel veselja ali žalosti komu drugemu. Kako hitro prihitite vi praviti ljubljene materi, da vam je podaril strijček ali boterček lepo igračo. In ko se ji začudi in nasmeje

dobra mati, tedaj je vaše veselje še večje. Prav tako je z žalostjo. Če se le malo vrezete ali vbodete v prst, da pogleda iz njega rdeča kri, brž hitite k očetu ali materi, da jima potožite nesrečo. Mati nekoliko popiha vrezani prstek in ga lepo obveže, pa ste pri tej priči zdravi.

Tako se je godilo tudi Guliču. Najprej je razkladal stari oskrbnici, kaj in kako da se mu je izteklo na Reki. Zapovedal ji je, naj pazi, da bo vse v redu pri hiši, ko pride mlada gospodinja. Zakaj ta bo učena in spretna; ne bo ji všeč, če bo po hramih in kuhinji vse navskriž.

Oskrbnica je nekoliko godrnjala, češ, kaj bo vedelo tako dekle in kako bi gospodinjilo. Ali ženica vender-le ni bila napačna. Še veselila se je, da bo lahko sama odložila včasih kuhalnico ter se nekoliko oddahnila. Zakaj leta so jo tudi vže tlačila in soparica ob ognjišči ji ni ugajala.

Ali Gulič ni ukazoval samo drugim. Vedel je dobro, kaj je njemu samemu storiti. Perilo, posteljina oprava, vse je bilo dokaj ponošeno in obrabljeno. Odkar je umrla Gulička, ni bilo nikogar, da bi se menil mnogo za take stvari. Gulič je bil skromen človek in z vsako rečjo zadovoljen. Zato ni mislil nikoli, da bi se njegovi premožni hiši spodobilo tudi kaj nove oprave. Toda sedaj se je zasuknilo drugače. Opazoval je, kako je na Reki v sirotišnici vse snažno in lepo, kako vse v redu. Treba je, da tudi pri nas napravim kaj čednega, da bo imela Zorica veselje, ko bo prala in snažila.

Napregel je toraj ter se namenil v Trst, da nakupi potrebnih stvari. Ko privozi do Hrpelj, šine mu naenkrat misel v glavo: „Kaj, ko bi povedal Babudru, kako je z Rozalko in da dobim jaz hčerko — gospodinjo?“

Ne moremo reči, da bi bila Gulič in Babuder posebna prijatelja. Ali znanca sta bila, in Gulič je bil vesel, če je le komu mogel praviti, da mu je Bog dal srečo, da bo imel na stara leta skrbno hčerko, ki mu bo stregla. Vedel je tudi, da Babudru gotovo ustreže, če mu pove, kje je Rozalka.

Potegnil je za desni voj, in konja sta ubrala pot, ki vodi proti severu iz Hrpelj v Kačiče. Storil je sicer Gulič s tem precejšen ovinek. Toda voz je bil prazen, cesta gladka in konja iskra. Ni se mnogo poznalo.

Ko v Kačičih vozi mimo Misličeve — rojstne hiše Rozalkine — vidi, da je sleme podrto in da je navoženega mnogo gradiiva, kamenja in opeke.

„Lej ga, na zidanje se je spravil,“ govoril je Gulič sam pri sebi. „Samo Bog ve, kaj da leži vse v kolobar krog hiše. Morda mu je burja vrgla sleme. Gotovo je preveč skoparil mož možinasti in ni dal popraviti strehe; sedaj pa ima streho na tleh!“

V tem privozi na Babudrovo dvorišče. Hlapec je poznal konje. Hitro je prišel izpregat ali še hitreje je pravil: „Ne veste, kaj se je zgodilo pri nas včeraj! Zidarje smo imeli pa tesarje, da bi popravljali ono kupljeno hišo. Naš oče je šel na sleme in pomagal podirati streho. Kar se mu odlomi trhleno bruno in pade mej navoženo kamenje — bruno pa nanj. Pojdite pogledat! Nič ne more, neprenehoma vzdihuje!“

Gulič stopa naglo v sobo, kjer je ležal ponesrečenec. Žena je stala pri postelji in jokala in obupovala, ker ni mogla nič pomagati. Babuder sam je ječal in večkrat škripnil z zobmi, ker so bile bolečine tako neznosne.

Ko bolnik zagleda Guliča, vsklikne: „Ti pomagaj, pomagaj, če ne, mi je poginiti! Ah moje noge, moje noge!“

Gulič je takoj spoznal, da je zares velika nesreča zadela Babudrove. Toda čutil je tudi dobro, da je tako obupovanje in žalovanje vender preveliko. Spoznal je, da ne veje v družini pravi duh, duh one krščanske ljubezni, katera daje človeku moči, da ga tudi nesreča ne more tako silno potreti. Tolažil je in popraševal, če so poslali po zdravnika. Tudi duhovnika je omenjal; ali videlo se je, kako neljubo je zadelo to bolnika, in žena je priznala, da je tako zbegana, da ni poslala po zdravnika in tudi on bi ga morda ne maral. Zakaj zdravnik je daleč in to stane mnogo denarja.

Gulič je kimal z glavo in je bil vesel, da ni bil sam tako lakom na denar. Kaj koristi Babudru ves trud, s katerim je grabil na kupe vse življenje! Ali še nekaj drugega je bilo pri njem. V Babudrovi zakladnici je bil marsikak vinar uboge sirote, katero je lakomnik stiskal tako dolgo, da je šla zadnja kravica iz hleva, da se je prodala zadnja njiva. Ti krivični vinarji, ta krvavi denar je bolet Babudra bolj, kakor zlomljeni nogi in ranjena glava. Silno težo na njegovi vesti je delala tudi Misličeva lastnina — dediščina uboge Rozalke. Kaj je čudo potem, če se je branil Babuder duhovnika; strašna mu je bila misel, da se bliža dan povračila, ko bo treba mnogo blaga vrniti — ko se bo moral sam ločiti na veke od svojega imetja, in ko bode marsikaka mati kazala lačni in bedni deci njegov grob, češ, tu-le trohni tisti, ki je zakrivil, da nosite raztrgano obleko in se trgate za grizljaj kruha. Ne — ne! To njemu ni šlo v glavo. Hotel je še živeti in še uživati in še pridobivati.

Zato je tudi takoj pritegnil Guličevemu nasvetu, da ga prepeljejo v Trst v bolnico. Največ upanja je, da ga ozdravijo tam, ker je mnogo izvedenih in večjih zdravnikov. Gulič mu celo ponudi svoj voz ter mu obljubi, da ga popelje sam v bolnico, če si le upa na pot. Bolnik je pokimal. Gulič gre in ukrene takoj vse potrebno. Na vozi so napravili mehke pernice in vanje položili nesrečneža. Silno je moral trpeti; zakaj stiskal je krčevito ustnice in pot mu je lil z obraza. Žena je prisledla k njemu, Gulič je pognal in počasi se je premikal voz po gladki cesti med kršnim skalovjem proti Trstu. Govorili niso ničesar na vozi. Bolnik je srpo upiral kalne oči proti nebu, žena je vedno plakala, Gulič je pa premišljal nestanovitnost človeške sreče. Ali vedno se mu je tudi vrivala misel, kaj, ko bi bil ta udarec prst božji? Zakaj se je ponesrečil na Misličevi hiši? Ljudje so govorili čudne stvari; morda je nesrečnež zares prevaril Rozalko in da ga sedaj Bog zato kaznuje. Toda zopet je potegnil z roko po čelu, da bi odgnal mučne misli; zakaj ni hotel obsojati svojega bližnjega vedoč svetopisemsko svarilo: „Ne sodite, da ne boste sojeni.“

(Konec prihodnjšč.)

